

Συμπεράσματα για τη θέση του Πρώτου στην Ορθόδοξη Εκκλησία

Ορθοδοξία / Κανονικό και Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Επίσκοπος Αβύδου Κύριλλος

• Είναι προφανές ότι η άσκηση της διακονίας του Πρώτου στη σύγχρονη εποχή έχει καταστή καθήκον **κατά πολύ επαχθέστερο** για το Οικουμενικό Πατριαρχείο, τόσο γιατί δεν υφίσταται πλέον Πενταρχία, αλλά η παρουσία 14 αυτοκεφάλων Ορθοδόξων Εκκλησιών και αυτονόητα η μεταξύ τους ευκταία ομοφωνία έχει καταστή αγώνισμα επίπονο. Από την άλλη πλευρά **όλες οι αυτοκέφαλες Ορθόδοξες Εκκλησίες** οφείλουν να συμβάλουν στη σύσφιξη της μεταξύ τους ενότητας απαλλαγμένες από εθνοφυλετικές αγκυλώσεις και αναζήτηση χώρων επιρροής που πολλές φορές εξυπηρετούν αλλότριες πολιτικές σκοπιμότητες. Στον ορθόδοξο χώρο δε χωρεί η **διάκριση μεταξύ συντηρητικών και προοδευτικών, ούτε εκείνη μεταξύ των περισσότερο και ολιγώτερο ορθοδόξων.**

Πηγή:<http://epanosifi.blogspot.gr/>

Ουδείς εξ άλλου δικαιούται να αυτοαναγορευείται ως αυθεντικά ορθόδοξος. Κριτήριο αληθείας αποτελεί και αποτελεί πάντοτε το ορθόδοξο φρόνημα. **Το ορθόδοξο δε φρόνημα δεν μπορεί να ευρίσκεται έξω από τη διαχρονική δογματική και κανονική παράδοση και συνείδηση της Εκκλησίας.**

- Το κείμενο του Πατριαρχείου Μόσχας βάλλοντας κατά του Πρωτείου εξουσίας του επισκόπου Ρώμης, **λανθανόντως ίσως**, οδηγεί στην αποδυνάμωση της κανονικής θέσης του Οικουμενικού θρόνου, προδιαγεγραμμένης από αιώνες από τους ιερούς κανόνες και την κανονική παράδοση. Μια τέτοια όμως προσδοκία, έστω και λανθάνουσα, **θέτει σε κίνδυνο την ενότητα των Ορθοδόξων Εκκλησιών**, οι οποίες στην παρούσα συγκυρία όχι μόνο οφείλουν να επιλύσουν τα μεταξύ τους προβλήματα, αλλά και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα του σύγχρονου κόσμου προβάλλοντας την ορθόδοξη μαρτυρία για την υπέρβασή τους. Εάν προτιμούμε να επικαλούμαστε **τον Αγ. Κυπριανό Καρθαγένης**, οφείλουμε να εγκύψουμε πρωτίστως στη θεολογική αποτίμηση, τα παραγωγικά αίτια και τις ολέθριες συνέπειες του σχίσματος που είναι διάσπαρτες σε όλο το έργο του, σε όλες τις επιστολές του και κυρίως στο πόνημά του De Unitate. **Αυτό δε αφορά όλους μας.**

- Με δεδομένο ότι η **Ανατολή ουδέποτε μπορεί να αποδεχθεί για τον επίσκοπο Ρώμης ένα Πρωτείο εξουσίας**, όπως το κατανοεί η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία και παρότι το κείμενο της Ραβέννας που αναγνωρίζει για την προ του σχίσματος περίοδο τον επίσκοπο Ρώμης ως πρώτον μεταξύ των Πατριαρχών επισημαίνει ότι «**το ζήτημα περί του ρόλου του επισκόπου Ρώμης εν τη κοινωνία όλων των Εκκλησιών εναπομένει να μελετηθή εις μεγαλύτερον βάθος**»[184], το κείμενο του Πατριαρχείου Μόσχας **υπενθυμίζει το αυτονόητο**

για το χώρο της Ορθόδοξης Ανατολής. Το κείμενο της Ραβέννας εντάσσει τον επίσκοπο Ρώμης στο πλαίσιο της Πενταρχίας, **τονίζει την αρχή της ομοφωνίας** μεταξύ του Πρώτου και των άλλων Προκαθημένων στις κοινές τους αποφάσεις σε παγκόσμιο επίπεδο και ασφαλώς **δεν εξομοιώνει τον Πρώτο σε επαρχιακό επίπεδο με τον Πρώτο σε παγκόσμιο επίπεδο.**

Η λειτουργία του Πρώτου σε τοπικό επίπεδο είναι διαφορετικής υφής με τη λειτουργία του Πρώτου σε επαρχιακό και με τη **λειτουργία του Πρώτου σε παγκόσμιο επίπεδο.**

- Οφείλει να συμφωνήσει κανείς με την επισήμανση του κειμένου του Πατριαρχείου Μόσχας ότι **ο Θεσμός του Πρώτου** στην ορθόδοξη Ανατολή είναι **θεσμός κανονικός η εκκλησιαστικός**. Η οιαδήποτε αναλογική αναγωγή στη Μοναρχία του Πατρός και στις ενδοτριαδικές σχέσεις δεν μπορεί για πολλούς λόγους να γίνει εύκολα αποδεκτή. Δεδομένου, για παράδειγμα, ότι ο Πατήρ κοινωνεί την ουσία Του στον Υιό, αποτελών την αιτία του τρόπου της υπάρξεώς Του, δεν μπορεί να υπάρξει αναλογική σχέση μεταξύ Πρώτου και λοιπών επισκόπων, οι οποίοι λαμβάνουν την «ουσία» τους από το Αγ. Πνεύμα, από το οποίο και χειροτονούνται.

- Το κείμενο της Ραβέννας εξαγγέλλει ότι το περιεχόμενο του Πρωτείου και των προνομίων του επισκόπου Ρώμης θα συζητηθούν και θα καταγραφούν σε άλλο κείμενο στο μέλλον. Η κατανόηση των θεμάτων αυτών απαιτεί να ληφθεί υπόψη ότι ο θρόνος της Κωνσταντινουπόλεως είχε τα **ίσα Πρεσβεία** με το θρόνο της Ρώμης και είχε τα **προνόμια** που του παρεχώρησαν οι θ' και ιη' κανόνες της Χαλκηδόνας. Παρομοίως οφείλει απαραίτητως να μην αγνοηθεί ο **α' κανόνας** της επί Ι. Φωτίου συγκληθείσης Συνόδου (879-80).

- Η άμεση η έμμεση αμφισβήτηση του Πρωτείου του θρόνου της Κωνσταντινουπόλεως, της κεφαλής των Ορθοδόξων Εκκλησιών, έτσι όπως αυτό κατανοήθηκε στην Ανατολή επί τη βάσει των ιερών κανόνων και της κανονικής παραδόσεως και πρακτικής, συνιστά **ανατροπή της παραδεδομένης κανονικής τάξεως** και θέτει σε κίνδυνο τη συνοχή της. Αυτό τονίζει και η από 12.3.1981 Πατριαρχική και Συνοδική Εγκύκλιος του θρόνου της Κωνσταντινουπόλεως[185], αναφερόμενη στον γ' κανόνα της Β' Οικουμενικής Συνόδου:

«Τούτο λέγομεν μόνον, ότι τω πνεύματι των θεσπισάντων τον κανόνα τούτον Θεοφρόνων Πατέρων στοιχούσα **η καθ' ημάς Εκκλησία της Κωνσταντινουπόλεως** και προς το αγιώτατον και ύπατον της Εκκλησίας συμφέρον αποβλέπουσα, **ήσκησε και ενήργησε, κατά καιρούς, το εις αυτήν υπό της Οικουμενικής ταύτης Συνόδου ανατεθέν ιερόν χρέος εκκλησιαστικής διακονίας**, ουδαμώς δε πρόκειται ίνα αποστή της συνεχίσεως

καταβολής της διακονίας ταύτης, εν τω πλαισίου και υπό το φως πάντοτε του πνεύματος των υπό της Αγίας Β΄ Οικουμενικής Συνόδου θεσπισθέντων.

Τούτο δε και μόνον, ίνα μαρτυρήση, ότι οι θεόπνευστοι Πατέρες της Β΄ Οικουμενικής εν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, εν τη ευρυτέρα προοπτική αυτών, όντως υπέρ της ευτάκτου ιεραρχικής δομής της Εκκλησίας, απεφήναντο, και ότι η από της καθ' ημάς Εκκλησίας **άσκησις του χρέους τούτου εις ουδέν έτερον αποβλέπει, ειμή μόνον εις την συνοχήν της Ορθοδοξίας** και την εν τη συνοχή ταύτη αναδομήν της Εκκλησίας του Χριστού εν τη πλήρεις αυτής ενότητα, κατά την παράδοσιν της Μιας και αδιαιρέτου Εκκλησίας».

- Είναι κοινός τόπος ότι η συμμετοχή στο διάλογο με τους Ρωμαιοκαθολικούς είναι **χρέος και καθήκον** των Ορθοδόξων, ανταποκρινόμενη στην εντολή του Χριστού και στην προσευχή της Εκκλησίας για την ενότητα. Οφείλει να είναι ένας **διάλογος αληθείας** και έκαστος **με τη συμμετοχή του και την παρουσία του** οφείλει να συμβάλει σ' αυτό.

- **Το παρόν κείμενο του Πατριαρχείου Μόσχας** δεν αδικεί απλά την ιστορική πραγματικότητα, τους κανονικούς θεσμούς και την κανονική παράδοση, δεν αδικεί μόνο το κείμενο της Ραβέννας και τους συντάκτες του, **αδικεί την ίδια την Εκκλησία της Ρωσσίας**, η οποία μετά από μια μακρά περίοδο αναγκαστικής αποτελμάτωσης έχει να παρουσιάσει **εντυπωσιακή και λαμπρή πρόοδο σε πολλούς τομείς**, για την οποία ο κάθε καλόπιστος χριστιανός μπορεί μόνο να χαίρεται και να καυχάται. Οι διαπιστώσεις αυτές δεν αποστερούν όμως από κανένα **το δικαίωμα της διαφωνίας**, η οποία προσφέρεται απολύτως καλόπιστα **προς προβληματισμό και διάλογο** και ασφαλώς **δε διαθέτει το τεκμήριο του αλαθήτου**.

[Τέλος]

[184]. <http://www.ec-patr.org/docdisplay.php?lang=gr&id=848&tla=gr> (σελ. 11).

[185]. Βλ. Επίσκεψις 254 (1981) άρθρ. 22. Εκκλησία ΝΗ΄ (1981) 294.

<http://bit.ly/1pJvA4B>